

ЖЕЛЕНСЬКИЙ Тадеуш (Żeleński Tadeusz; псевд. — Boy; 21. 12. 1874, Варшава — 04. 07. 1941, Львів) — польський письменник, публіцист, перекладач. Син **В. Желенського**. Член Польс. літ. академії (1906), СПУ (1940). Закін. Ягеллон. університет (Краків, 1900). Працював лікарем. Належав до кола «Молодої Польщі». 1915 започаткував серію «Biblioteka Boya», де до 1935 видав понад 100 творів класич. франц. літ-ри у перекладі польс. мовою. Виступав із театр. рецензіями у серії зб. «Flirt z Melpomeną» (t. 1–13, Warszawa, 1920–39). Автор монографій «Molier» (Warszawa, 1924) та «Balzac» (Lwów, 1934), циклу нарисів «Prust i jego świat» (Warszawa, 1958). Як публіцист виступав за нове, рац. мислення і здоровий глузд (цивіл. шлюби, свідоме материнство) у зб. фейлетонів «Dziewice konsystorskie» (1929), «Piekło kobiet» (1930), «Nasi okupanci» (1932; усі — Варшава), розвінчуючи консерватизм. У біогр. працях про А. Міцкевича «Brązownicy» (1930) та О. Фредра «Obrachunki fredrowskie» (1934; обидві — Варшава) зробив спробу подати соц. аналіз літ. явищ 19 ст. і виступив проти пієтизму академ. літературознавства у ставленні до письменників-класиків. У такому стилі написав біогр. повість «Marysieńka Sobieska» (Lwów,

1937). Разом із низкою польс. письменників у г. «Czerwony sztandar» (від 19 листопада 1939) опублікував привітання з нагоди Декларації про возз'єднання Зх. України з УРСР. Від 1939 викладав на каф. франц. літ-ри Львів. університету. Член редколегії запланов. 5-том. вид. творів І. Франка польс. мовою. У часописах «Інтернаціональна література», «Література і мистецтво», «Nowe widnokręgi» публікував дослідж. про рад.-польс. літ. взаємини. Для Львів. держ. польс. драм. театру переклав 1940 комедію «Трюкаре» А. Лесажа та зб. «Театр Клари Ґазюль» П. Меріме. Загинув під час розстрілу львів. інтелігенції на Вулецьких пагорбах. Залишив спогади «Ludzie żywi» (Warszawa; Kraków, 1929), «Znaszli ten kraj?» (Warszawa, 1930–31). Окремі вірші Ж. українською мовою перекладали П. Тимочко та М. Пригара. Одну з вулиць у Львові названо ім'ям Ж.

Рекомендована література

1. W. Borowy. Boy jako tłumacz // Studia i rozprawy. T. 1–2. Wrocław, 1952;
2. A. Stawar. Tadeusz Żeleński (Boy). Warszawa, 1958;
3. S. Sterkowicz. Boy. Dr. Tadeusz Żeleński, lekarz, pisarz, społecznik. Warszawa, 1960;
4. R. Zimand. Trzy studia o Boyu. Warszawa, 1961;
5. Лозинський І. М. Друга літературна і громадсько-педагогічна молодість Тадеуша Боя-Желенського // Міжслов'ян. літ. взаємини. К., 1961. Вип. 2;
6. B. Winklowska. Tadeusz Żeleński (Boy). Twórczość i życie: biobibliografia. Warszawa, 1967;
7. A. Z. Makowiecki. Tadeusz Żeleński (Boy). Warszawa, 1974;
8. Лозинський І. М. Львівський період життя і творчості Тадеуша Боя-Желенського (1939–1941): Бібліогр. покажч. Л., 1984;
9. Boy we Lwowie 1939–1941. Warszawa, 1992.

О. В. Лук'яненко

Бібліографічний опис:

Желенський Тадеуш / О. В. Лук'яненко // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-18995>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).